

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

**СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНА ТА
ПРАВОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ
В ЦИФРОВУ ЕПОХУ:
СУЧАСНІ ВИКЛИКИ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 22 квітня 2026 року

Том 1

Одеса
2026

УДК 34:004:316.4(477)
С 70

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 23.04.2026 р.)*

За загальною редакцією академіка **С. В. Ківалова**

**С70 Соціально-політична та правова система України в цифрову епоху: сучасні виклики : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 22 квітня 2026 р.) / заг. ред. С. Ківалова ; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2026. – Т. 1. – 704 с.
ISBN 978-617-8763-15-2**

Матеріали конференції узагальнюють результати наукових досліджень і практичних напрацювань учених, фахівців та представників професійних спільнот, виконаних в умовах воєнного часу та глибоких суспільних трансформацій.

У збірнику представлено широкий спектр наукових розвідок і практико-орієнтованих досліджень, що охоплюють актуальні проблеми публічного та приватного права, функціонування держави, судової та правоохоронної системи, а також трансформації суспільних процесів у цифрову епоху. Значну увагу приділено питанням адміністративного, фінансового, конституційного, міжнародного, морського та митного права, а також сучасним викликам у сфері кримінального права, кримінального процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності.

Окремі наукові секції присвячені проблемам удосконалення судоустрою, діяльності прокуратури, адвокатури та інших правоохоронних органів, розвитку трудового права і права соціального забезпечення, а також реформуванню цивільного, господарського, земельного, екологічного та енергетичного права. Збірник відображає також міждисциплінарний характер сучасних досліджень, охоплюючи питання філософії права, світових соціально-політичних процесів, соціології та психології, економіки та підприємництва в умовах війни і повоєнного відновлення. Важливе місце посідають дослідження у сфері інформаційних технологій, кібербезпеки, штучного інтелекту та математичного моделювання як ключових чинників забезпечення національної безпеки.

Крім того, у збірнику висвітлено проблематику педагогіки, лінгвістики права, перекладознавства, журналістики, фізичної та військової підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розрахований на науковців, викладачів, здобувачів вищої освіти та практиків у галузях права, економіки, соціології, психології, політології, інформаційних технологій і суміжних дисциплін.

УДК 34:004:316.4(477)

Відповідальний за випуск професор **М. Р. Аракелян**

Матеріали видано в авторській редакції.

ISBN 978-617-8763-15-2

© НУ «Одеська юридична академія, 2026
© Автори статей, 2026

Белік Лариса Степанівна

ВПЛИВ ПСИХОЕМОЦІЙНОГО СТАНУ ОСОБИ НА ДОСТОВІРІСТЬ ДОКАЗІВ У
КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....595

Гресь Юлія Олегівна

ТРАНСФОРМАЦІЯ СЛІДІВ У ПРОВАДЖЕННЯХ ПРО КОРИСЛИВІ КРИМІНАЛЬНІ
ПРАВОПОРУШЕННЯ: ТРАДИЦІЙНА СЛІДОВА КАРТИНА ТА НОВІ ВИКЛИКИ ЕРИ
ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ596

Загородній Ігор Вікторович

КОНВЕРГЕНЦІЯ КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОКАЗУВАННЯ У
КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ ПРО ТЯЖКІ ЗЛОЧИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО
СТАНУ.....599

Колодіна Анна Сергіївна

МОЖЛИВОСТІ КОМП'ЮТЕРНО-ТЕХНІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ПРИ ДОСЛІДЖЕННІ ЦИФРОВИХ
ДОКАЗІВ.....602

Чернов Олександр Віталійович

ВИКОРИСТАННЯ ДАНИХ СУДОВОЇ ЕНТОМОЛОГІЇ У КРИМІНАЛІСТИЧНІЙ ПРАКТИЦІ ДЛЯ
ВСТАНОВЛЕННЯ ЧАСУ НАСТАННЯ СМЕРТІ605

Чіпко Наталія Василівна, Лисяк Назар Васильович

КРИМІНАЛІСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОБ'ЄКТА ПОСЯГАННЯ ПІД ЧАС ВЧИНЕННЯ
ШАХРАЙСТВА У СУЧАСНИХ УМОВАХ608

Чумак Сергій Прокопійович, Фалінський Павло Миколайович

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПРИЗНАЧЕННЯ ЕКСПЕРТИЗ У ЦИФРОВІЗОВАНОМУ
КРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ.....610

Федорчук Олександр Вікторович

ОСОБЛИВОСТІ СТРУКТУРНОЇ ПОБУДОВИ ЗЛОЧИННИХ УГРУПОВАНЬ, ЯКІ ВЧИНЯЮТЬ
ЗЛОЧИНИ У СФЕРІ СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....614

Хижняк Євген Сергійович

ПОНЯТТЯ ТА ЗНАЧЕННЯ КООРДИНАЦІЇ ДІЙ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ПІД ЧАС
ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ЗА
ФАКТОМ ВЧИНЕННЯ УМИСНИХ ВБИВСТВ616

Стаурська Олександра Миколаївна

ПОСТЦИФРОВА ТРАСОЛОГІЯ ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ НАПРЯМ У РОЗВИТКУ
КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ НАУКИ.....620

Винокуров Юрій Олегович

МІСЦЕ ТАКТИЧНИХ ОПЕРАЦІЙ У СИСТЕМІ ЗАСОБІВ РОЗСЛІДУВАННЯ ОРГАНІЗОВАНОЇ
ЗЛОЧИННОСТІ У СФЕРІ ЕКОНОМІКИ.....623

Височанська Софія Олегівна, Чурілова Єлизавета Вадимівна

РОЛЬ ДОМЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ У ЗНИЖЕННІ РІВНЯ СМЕРТНОСТІ НА
ДОГОСПІТАЛЬНОМУ ЕТАПІ В УМОВАХ БОЙОВИХ ДІЙ.....625

Гриневич Вікторія Юріївна

ПОЛІГРАФ У СИСТЕМІ ТАКТИЧНИХ ЗАСОБІВ ПЕРЕВІРКИ СЛІДЧИХ ВЕРСІЙ ПІД ЧАС
РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ.....628

Пишиненко Ірина Юріївна

КРИМІНАЛІСТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ПОСТКРИМІНАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ У СИСТЕМІ
ПЕРЕВІРКИ ВЕРСІЙ ЩОДО ІНСЦЕНУВАННЯ НАСИЛЬНИЦЬКИХ ЗЛОЧИНІВ631

Волос Владислав Олександрович

РОЛЬ ЦИФРОВОЇ КРИМІНАЛІСТИКИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ,
УЧИНЕНИХ ОРГАНІЗОВАНИМИ ГРУПАМИ634

Отже, психоемоційний стан особи слід розглядати як один із ключових чинників, що впливає на якість доказової інформації. Його ігнорування може призвести до ситуації, коли формально узгоджені показання сприймаються як достовірні, хоча фактично містять викривлення. Саме тому обґрунтованим є перехід до психологічно орієнтованої моделі доказування, у межах якої психоемоційний стан виступає самостійним критерієм оцінки доказів. Неврахування цього підходу підвищує ризик формування хибної доказової бази та прийняття помилкових процесуальних рішень. Водночас його застосування дозволяє підвищити об'єктивність доказування та зменшити ймовірність судових помилок у кримінальних провадженнях, що здійснюються в умовах воєнного стану.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 24.03.2026).
2. Криміналістика : підручник / В. М. Шевчук, В. А. Журавель, В. Ю. Шепітько та ін. Харків : Право, 2024. 1004 с.
3. Шепітько В. Ю., Коновалова В. О. Юридична психологія : підручник. 4-те вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2025. 280 с.
4. Loftus E. Eyewitness testimony. Cambridge, MA : Harvard University Press, 1996. 240 p.
5. Gudjonsson G. The psychology of interrogations and confessions. Chichester : Wiley, 2003. 412 p.
6. Vrij A. Detecting lies and deceit: Pitfalls and opportunities. Chichester: Wiley, 2008. 430 p.

Ключові слова: доказування, психоемоційний стан, достовірність показань, криміналістика, воєнний стан.

Key words: proof, psycho-emotional state, reliability of testimony, criminalistics, martial law.

Гресь Юлія Олегівна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології,
кандидат юридичних наук, доцент*

ТРАНСФОРМАЦІЯ СЛІДІВ У ПРОВАДЖЕННЯХ ПРО КОРИСЛИВІ КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ: ТРАДИЦІЙНА СЛІДОВА КАРТИНА ТА НОВІ ВИКЛИКИ ЕРИ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Корисливі кримінальні правопорушення традиційно становлять значну частину злочинності загальнокримінальної спрямованості та безпосередньо орієнтовані на незаконне отримання матеріальної вигоди. Їх розслідування значною

мірою ґрунтується на виявленні, дослідженні та використанні слідів злочинної діяльності, які відображають механізм підготовки, вчинення та приховування кримінального правопорушення. Саме система слідів, її належне виявлення та аналіз забезпечує формування надійної доказової бази, дозволяє реконструювати обставини події, встановити причетних осіб, визначити спосіб вчинення злочину та розробити дієві заходи з попередження та протидії проявам такої протиправної діяльності у майбутньому.

Водночас слід зазначити, що для корисливих кримінальних правопорушень характерною є певна специфіка формування слідової картини. На відміну від насильницьких посягань, де переважають матеріальні сліди безпосереднього контакту злочинця з об'єктами матеріального світу, у структурі корисливої злочинності значну роль відіграють документальні, фінансові та інші ідеальні та матеріальні відображення злочинної діяльності. Крім того, розвиток інформаційних технологій та використання електронних платіжних систем, цифрових платформ і криптовалют зумовлюють появу нових видів слідів, що існують у вигляді електронних або цифрових даних [1; 2; 3; 6; 7].

У криміналістичній науці усталеною є позиція, відповідно до якої сліди кримінального правопорушення розглядаються як матеріальні або ідеальні відображення події злочину, що виникають унаслідок взаємодії суб'єкта злочинної діяльності з об'єктами матеріального світу, іншими особами або інформаційними системами [4, с. 138]. Сукупність таких відображень формує систему слідів – слідову картину кримінального правопорушення, яка відображає механізм його підготовки, вчинення та приховування.

Традиційно до слідів корисливих кримінальних правопорушень відносять:

1. Матеріальні сліди-відображення, що виникають в результаті взаємодії з об'єктами посягання. До цієї групи належать сліди рук, взуття, знарядь злочину, пошкодження замків, сейфів, упаковки майна, а також інші матеріальні зміни обстановки, що свідчать про факт незаконного заволодіння майном.

2. Сліди предмета злочинного посягання. Йдеться про зміни у стані чи місцезнаходженні майна, його часткове або повне зникнення, переміщення, заміну, а також появу у правопорушника або третіх осіб викрадених речей чи їх частин.

3. Сліди-предмети. До них належать речі, залишені або загублені злочинцем на місці події особисті речі, залишені знаряддя, які використовувалися злочинцем, мікрочастки (волокна тканини, стружка), фальшиві гроші.

4. Документальні сліди. Вони відображають злочинну діяльність у документах бухгалтерського, фінансового чи управлінського характеру. Це можуть бути підроблені документи, фіктивні договори, змінені бухгалтерські записи, фальшиві звітні дані або інші документальні відображення незаконних операцій. Також сюди відносяться фальшиві документи, які посвідчують особу, що використовувалися зловмисником.

5. Інформаційні сліди поведінки осіб. До них належать показання свідків, потерпілих, співучасників, а також інші відомості про підготовку, вчинення чи

приховування злочину, що збереглися у пам'яті людей [4, с. 417-418, с. 454; 5, с. 394-395].

Разом із тим, як вже зазначалося, все частіше під час розслідування корисливих кримінальних правопорушень правоохоронцям доводиться працювати із цифровими слідами, серед яких слід назвати записи фінансових транзакцій, журнали доступу до інформаційних систем, електронне листування, метадані файлів, лог-файли серверів тощо.

Таким чином, система слідів корисливих кримінальних правопорушень має комплексний характер і охоплює різні за природою відображення злочинної діяльності. Дослідження слідової картини дозволяє відтворити механізм злочину, встановити спосіб незаконного заволодіння майном, а також виявити осіб, причетних до його вчинення. У сучасних умовах ця система зазнає суттєвих змін у зв'язку з цифровізацією різноманітних процесів, що призводить до зростання значення електронних і цифрових слідів у структурі доказової інформації.

Список використаних джерел:

1. Авдеєва Г. Сутність цифрових слідів у криміналістиці. *Актуальні питання судової експертизи та криміналістики*. 2018. С. 90–93. URL: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/15677/1/Avdeeva_90-93.pdf
2. Аркуша Л. І., Чернов О. В., Дикий О. В. Ідентифікація суб'єктів кіберзлочинів шляхом інтелектуального аналізу поведінкових цифрових слідів. *Правова позиція*. 2026. № 1 (50). С. 68-74. URL: <https://www.legalposition.umsf.in.ua/archive/2026/1/15.pdf>
3. Аркуша Л. І., Чернов О. В., Дикий О. В. Криміналістичні аспекти виявлення та фіксації цифрових слідів фінансового шахрайства в платіжних системах. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2026 № 79. С. 120-127. URL: <https://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc79/25.pdf>
4. Криміналістика : підручник / за ред. В. В. Тіщенко. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2019. 596 с.
5. Криміналістика. Академічний курс: підручник / Т. В. Варфоломеева, В. Г. Гончаренко, В. І. Бояров та ін. Київ : Юрінком Інтер, 2011. 504 с.
6. Хижняк Є. С. Віртуальні сліди: поняття та ознаки. *Правове життя сучасної України: у 2 т. : матер. Міжнар. наук.-практ. конф.*, 17 трав. 2019 р. Одеса : ВД «Гельветика», 2019. Т. 2. С. 422–425.
7. Цехан Д. М. Цифрові докази: поняття, особливості та місце у системі доказування. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Юриспруденція*. 2013. Вип. 5. С. 256-260. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2013_5_58

Ключові слова: досудове розслідування, корисливі злочини, слідова картина, цифрові сліди.
Key words: pre-trial investigation, self-interested crimes, criminal record, digital traces.